ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՒՌՆԻԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՄԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԶՄԻՒՌՆԻԱ ՈՒՐԲԱԹ 16 ՄԱՐՏԻ 1851 — ԹԻՒ 385

ԶՄԻՒՌՆԻԱ, 16 Մարտի.

Յայտնի է մեր յարգոյ ընթերցողացը թէ Մեծին Բրիտանիոյ պաշտօնէից ժողովը՝ երեսփոխանաց ընտրութեան վերաբերեալ խնդրոյ մը համար, նմանապէս ուրիշ քանի մը խնդրոց պատճառաւ, խմբովին իւր հրաժարականը մատոյց վեհափառ Թագուհւոյն: Դորէ ըսուած հակառակորդ կուսակցութիւնը, որոյ գլխաւորն է լորտ Սթանլէյ, քանի մը անգամ հրաւիրուեցաւ Նորին Վեհափառութենէն, որ պաշտօնէից նոր ժողով մը կազմէ, բայց այս ազնուական լորտը՝ շատ ուշիմութենէ ետև, իրեն համամիտ արժանաւոր անձինք չգտաւ հակառակորդ կուսակցութեան մէջ, և հետեւաբար իւր անբաւականութիւնը յայտնեց պաշտօնէից խորհրդարան մը կազմելու այժմեան պարագայից մէջ: Թագուհւոյն հրամանաւը ուրիշ զանազան փորձեր ևս եղան լորտ Ճօհն Ռասէլին ձեռօք, որպէսզի Վուիկ ըսուած ազատասէր կուսակցութեան անդամները հանգուցեալ սըր Ռօպերտ Բիլին կուսակցութեը հետ միաբանելով՝ պաշտօնէից նոր ժողով մը կազմուի. բայց այս ամէն փորձերը և ջանքը անօգուտ եղան, ու այս օրինակ միաւորութիւն մը հաստատելու հնարը չգտնուեցաւ: Այս դժուար պարագայից մէջ՝ օգոստափառ Թագուհին ուրիշ ճար մը չգտնելով՝ Վուէլինկթոնի ծերունազարդ դուքսը իւր քովը կանչեց, որ մեծամեծ ծառայութիւններ ըրած է իւր հայրենեացը, և անոր խոհեմ քաղաքականութենէն խորհուրդ հարցուց: Ըստ այս փորձառու պատկառելի դքսին խորհրդոյն և ազդեցութբը վեհափառ Թագուհին աղաչեց իւր նախորդ պաշտօնեաները (մինիսթր) որ կառավարութե սանձը վերստին ձեռք բերեն առանց փոփոխութեան մը.

Այս ըսածներէս կը հետեւի թէ հակառակորդ կուսակցութիւնը, որ կառավարութեան՝ մինչև ցայսօր 'ի գործ դրած քաղաքականութեանը չէին հաւներ և միշտ դէմ կխօսէին, չկրցան՝ անոր հրաժարուելէն ետև, պաշտօնէից ժողով մը կազմելու. ուստի լորտ Ճօհն Ռասէլին և լորտ Բէլմըրսթընին գլխաւորութեամբ եղած պաշտօնէից ժողովը վերստին հրաւիրուեցաւ Մեծին Բրիտանիոյ իշխանութեան սանձը ձեռք առնուլ: Իրաց այս դարձուածը անտարակոյս մեծ բարիք մըն է թէ Անգղիոյ համար և թէ բոլոր Եւրոպիոյ համար: Քանզի լորտ Ռասէլին և լորտ Բէլմըրսթընին իմաստուն քաղաքականութեամբը ոչ միայն Անգլիան ազատ մնաց ահագին խռովութիւններէն, որ 1848 և 1849ին գրգռեցին Եւրոպայի գրեթէ ամէն տէրութիւնները, այլև ընդհանուր խաղաղութիւնը անդամ անվնաս մնաց և Եւրոպիոյ սահմանադրական ազատութիւնները՝ որչափ որ կարելի է, պաշտպանուեցան:

Մեծին Բրիտանիոյ քաղաքական գործոց վրայօք գրածնիս աւելի բացայայտ ընելու համար մեր ընթերցողաց, արժան կը համարիմք յիշեալ տէրութեան մէջ եղած քաղաքական երեք գլխաւոր կուսակցութեանց վրայօք համառօտ տեղեկութի մը տալ: Առաջինը կկոչուի Վուիկ; ասոր գլխաւորներն են լորտ Ռասէլ, լորտ Բէլմըրսթըն, Լէնստաունի մարքիզը, և լորտ Գլէրէնտըն: Այս կուսակցութիւնը, որ ժամանակէ մը 'ի վեր կտիրէ Անգղիոյ մէջ, մեծամեծ ծառայութիւններ ըրաւ իւր հայրենեացը և որուն անդամները խոհեմ և խաղաղասէր անձինք են, բարեկամ ժողովրդեան, բարեկամ սահմանադրական և առևտրական ազատութեան և պաշտպան անգղիական եկեղեցւոյ: Երկրորդն լորտը, սըր Ճէմս Կրեհեմը, և միստր Կլատսթօնը երկրորդ կուսակցութեան գլխաւորներն են, որ Բիլէթի կըսուի, այսինքն հանգուցեալ սըր Ռօպերթ Բիլին՝ յաւիտենական յիշատակութեան արժանի անձին քաղաքականութեանը կը հետեւին. Թէպէտև ասոնք ևս ազատասէր են, բայց Վուիկներէն աւելի պահպանողական են, գործունեայ անձինք, յառաջադիմութեանց սիրող, խոհեմ և զգուշաւոր կրօնական խնդրոց վրայօք: Երրորդ կուսակցութիւնը, որ Դորի կըսուի, նշանաւոր է իւր չափազանց պահպանողականութեամբը: Ասոր գլխաւորներն են՝ լորտ Սթանլէյ, միստր Տիզրայէլի, միստր Հէրրիէս և այլք սոյնք, որոնք սաստիկ ազնուապետական են, առևտրոյ ազատութեան հակառակորդ, պաշտպան երկրագործաց դասուն, անողոքելի 'ի մասին կրօնական խնդրոց, և դժգոհ լորտ Ռասէլին՝ Պապին դէմ ըրած առաջարկութենէն, որ մեզ կըթուի իրենց:

—Ժուռնալ տը Գօնսթանթինօբլ լրագիրը, իւր թերթին մէջ որ 'ի 9 մարտի ըստ նոր տոմարի, խիստ գովութեամբ կը յիշատակէ Այա Սթեֆանոյին մօտ եղած կայսերական վառօդարանին բարեկարգութիւնը և յառաջադիմութիւնը ըստ ամենայն մասին: Յայտնի է որ այս վառօդարանը երկար ժամանակէ 'ի վեր վսեմափայլ Տատեան Պօղոս Ամիրային վերատեսչութեամբը կըկառավարուի, կըսէ, և մէջը եղած զանազան մեքենաները օր ըստ օրէ մեծ կատարելագործութիւններ ստացան յիշեալ Ամիրային երէց որդւոյն Տատեան ազնուաշուք Առաքել պէյին հանճարովը և յարատև ջանիւքը, որ ըստ ժամանակին իւր ուսումնքը Անգղիոյ և Գաղղիոյ մէջ ընելով, մեքենական արհեստին յատկացեալ հիմնաւոր տեղեկութիւններ ստացած է: Ժուռնալ տը Գօնսթանթինօբլ լրագրին հրատարակիչը կը յաւելու նաև թէ, կայսերական վառօդարանին մէջ շինուած վառօդը՝ Գաղղիոյ պետական վառօդին հետ բաղդատութեան՝ փորձը ըրեր են իւր աչաց առջև, և ամենևին տարբերութիւն մը չէ գտնուեր այս երկու տեսակ վառօդից մէջ: Այս օրինակ գովութեան և վկայութեան օտարազգի լրագրէ մը տրուելով, անշուշտ մեծ պատիւ կընէ ազգային ճարտարութեանը, և Տատեան պայծառափայլ գերդաստանին արժանաւոր փառաց շուքը կաւելցնէ յուրախութիւն սրտի ընդհանուր Հայոց ազգին:

Կայսերական գործակալ մեծաշուք Ալի Նէհատ էֆէնտին բարեջան փութով 'ի գործ կըդնէ իրեն յանձնուած պաշտօնը. Այս գործոյն վրայօք բարձրապատիւ Մեծ Եպարքոսին կողմանէ հետևեալ նամակը գրուած է նահանգիս ընդհանուր կուսակալին, զոր արժան կը համարիմք հրատարակել 'ի տեղեկութիւն հասարակութեան:

"Բարձրապատիւ Տէր,

"Ալի Նէհատ էֆէնտին, որուն յանձնուած է Իզմիրի անշարժ ստացուածոց արձանագրութիւնը ընել, և կարգադրել անոնց վրայօք եղած հարկերը (վէրկի) դիտողութիւններ ըրաւ մեզ և տեղեկութիւններ տուաւ, զորոնք կատարելապէս 'ի միտ առինք:

"Այս տեղեկութիւնները՝ վեհափառ Սուլթանին մեր օգոստափառ Ինքնակալին առջև գրուեցան. որ հաճեցաւ մարդասիրաբար իւր հաւանութիւնը տալ նոր կարգադրութեանը որ առաջարկուած էր յիշեալ կայսերական գործակալէն միաբանութեամբ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՃԱՌ

Ասացեալ 'ի տօնի վերափոխման սրբոյ Աստուածածնի 'ի Ստեփաննոս քահանայէ Մանդինեանց Թիֆլիզեցւոյ՝ յորդորագիր աշակերտէ Ներսիսեան ուսումնարանի՝ 'ի 13 Օգոստոսի 1850, 'ի սուրբ Էջմիածին.

(Շարունակութիւն և վերջ)(1)

Մարիամ սուրբ կոյսն ունէր զզանազան գեղեցիկ յատկութիւնս, էր խոնարհ. զի զԱստուածն ամենեցուն յերկնից իջոյց և ո՛չ հպարտացաւ, փառօրոյ և ասաց, զի հայեցաւ 'ի խոնարհութիւն աղախնոյ իւրոյ: Էր հաւատով փարթամ: Հաւատովք կամ աղախին տեառն եղիցի ինձ ըստ բանի քում: Էի էր յուսով: Նա մայր գեղեցիկ սիրոյ, և երկիւղի, և գիտութեան, և սրբոյ յուսոյ: Էր ողորմած. զի հրաւիրեալ գոլով 'ի խնճոյս հարսանեաց 'ի Կանայ Գալիլեացւոց 'ի պակասել գինւոյն ողորմեցաւ տանուտեառն և 'ի ձեռն Աստուածորդւոյն իւրոյ զջուրն 'ի գինի փոխեաց: Էր խորագէտ. և Մարիամ զամենայն զբանս զայսոսիկ պահէր և խելամուտ լինէր 'ի սրտի իւրում. Էր իմաստուն. Զբերան իւր եբաց չափով և իմաստութեամբ. զկարգ եդ լեզուի իւրում. Եւ միանգամայն առաքինութեամբ գերազանց քան զամենեսեան՝ բազում դստերք ստացան զմեծութիւն. բազումք արարին զզօրութիւն, բայց դու առաւել եղեր, և անցուցեր զամենեքումբք:

Ո՛վ սքանչելի յատկութեանց և առաքինութեց սրբոյ կուսին, որ յընթացս 4000 ամաց չգտաւ ոք ընդ որ կարէր հաճիլ Աստուած և ընտրել ինքեան տեղի բնակութե. զարմանք են զի յայսչափ յոլով ամս միթէ չգտա՞ն այնպիսի անձինք 'ի կանանց՝ ոյք ըստ առաքինութեան չիցէին պակաս քան զՏիրամայրն Մարիամ. այո՛ գտան. այլ պակաս, որոց անուանք և եթ յիշին 'ի սուրբ գիրս սակս առաքինութեանց. որպիսիք են՝ մայրն Սամսոնի, որում երևեցաւ հրեշտակն և աւետեաց զծնունդ որդւոյն՝ զի էր ամուլ: Աննա մայր Սամուէլի էր ամուլ, և վասն առաքինութեան եբաց տէր զարգանդ նորա և ծնաւ. Նոյնպէս և այլ կանայք առաքինիք, 'ի ձեռն որոց գործեաց տէր Աստուած զզօրութիւնս բազումս. սակայն ո՛չ ոք ընտրեցաւ 'ի նոցանէ լինել տաճար ինքեան, և մնաց ազգ մարդկան գերի 'ի ձեռս սատանայի մինչ ցծնունդն Մարիամու: Օրհնեա՛լ է այս ծնունդ՝ որ եղև պատճառ փրկութե աշխարհի, օրհնեա՛լ է ծնունդս այս որ եղև բնակարան արարչին, օրհնեա՛լ է ծնեալս այս, որ ծնաւ զծնօղ իւր, օրհնեա՛լ է ծնեալս այս՝ որ ծնաւ զՓրկիչն աշխարհի: Ո՛վ ամենագովելի և անհամեմատ խոնարհութեան այսր մատաղ կուսին, որ զԱրարիչն երկնի և երկրի 'ի բարձանց յԱթոռոյ Աստուածութեան իջոյց յարգանդ իւր. զի ո՞վ ետես և ո՞վ լուաւ եթէ երկիր երկնեաց և ծնաւ զազգ մի ողջոյն, առաւել քան զայս տեսանեմք՝ զի կոյս մի մատաղահասակ՝ զԱրարիչն ընդհանուր ազգաց ծնաւ, կին հողեղէն՝ զԱստուած ծնանի, մահկանացուն՝ զանմահ պտուղն բերէ, արարածն մայր լինի արարողին իւրոյ, երկրայինն՝ զերկնայինն պարունակէ, անզօր կինն՝ զյանկութիւն Նախահարցն կատարէ, որք կամէին լինել Աստուած, և բան Աստուծոյ առ Ադամ կատարեցաւ, թէ՝ ահա Ադամ եղև իբրև զմի 'ի մէնջ. քանզի այս դուստր Ադամայ կրելով յամենամաքուր արգանդի իւրում, անսերմն յղութեամբ զորդին Աստուծոյ զնախայաւիտեան Բանն Աստուած, ծնաւ զնա որդի մարդոյ, որդի Ադամայ, որով և Աստուածացոյց զմարդն. ո՛ գեղեցիկ առաքինութե ո՛ գերազանց խոնարհութե. զորմէ բաւէն եհար

(1) Տես լրագրոյս նախընթաց թիւը.

արձանագրութեան ժողովոյն․ և այս կարգադրութեանց դուք ևս ձեր բարեխնամ գործակցութիւնը մատուցէք․

"Թէպէտև երկբայութիւն չկայ թէ Ձեր Բարձրութեան գործակցութեամբը յիշեալ ժողովոյն անդամները միաբանութեամբ Ալի Նէհատ էֆէնտիին, ամէն ջանքը 'ի գործ պիտի դնեն այս նոր և օգտակար կարգադրութիւնը յառաջ տանելու, որ այսուհետև տէրութեան ուրիշ քաղաքներն ալ, ուրտեղ որ հարկաւոր է 'ի գործ պիտի դրուի, բայց և այնպէս եթէ օրինազանց գլուխներ ըլլան, օգոստափառ Կայսեր կամքն այն է, որ այնպիսիները յանդիմանուին և պատասխանատու ըլլան․

"Կը պատուիրեմ, բարձրապատիւ տէր, վեհափառ Կայսեր այս կամքը ծանուցանել որոց որ հարկ է․ և այս պատճառաւ առաջակայ յատուկ հրամանագիրը յղարկեցաւ ձեզ"։

ՌԷՇԻՏ

Հալէպէն փետրվարի 17 ամսաթուով կը գրեն․

"Նոր բացուած Արդարութեան Ատեանին նախագահ մեծաշուք Նաֆըզ էֆէնտին, որ Ատանայի նախորդ համարակալն (տէֆթէրտար) էր, ամսոյս 9ին Իսկէնտէրունէ հասաւ շոգենաւով, և անկէց հոս եկաւ․ ուր արժանաւոր յարգութեամբ ընդունուեցաւ․ Երկբայութիւն չունիմք թէ այս ատեանին հաստատութիւնը մեծ բարիք պիտի պատճառէ քաղաքիս ամէն բնակչացը առհասարակ, և մանաւանդ քրիստոնեայ ազգաց․

Յայտնի է որ, Հալէպի մէջ պատահած վերջին արիւնահեղ խռովութեանց գլխաւորներէն 20–30 հոգի Կոստանդնուպօլիս յուղարկուեցան անցեալները․ Այս յանցաւորները յատուկ շոգենաւով մը Իսկէնտէրունէ հասան մօտերս․ ուր յուղարկուեցան նաև այս տեղ բանտարկուած խռովարարները, որոց թիւը վեց հարիւրի չափ էր․ և ատոնց ամէնքը շղթայակապ՝ շոգենաւը դրուեցան և կայսերական հրամանաց համեմատ՝ Կրիտ կղզին փոխադրեցան․ Հալէպի և անոր վիճակաց խաղաղասէր ամէն բնակիչները միշտ օրհնող են օսմանեան հայրական կառավարութեանը․ որ խռովարարները այս կերպիւ պատժելով և հեռացընելով, հանդստութիւնը և բարեկարգութիւնը հաստատեց այս կողմերը․

Հալէպի զինուորագրութիւնը վերջացաւ․ ուստի այժմ շրջակայ քաղաքաց և գիւղօրէից մէջ ըսկսան գրուիլ ըստ նոր կարգադրութեան․ Հալէպէն առնուած զինուորաց թիւը երկու հարիւր ութ հոգի է․ իսկ ազգային զօրք (րէտիֆ) գրուողաց թիւը հազար հինգ հարիւրի չափ եղաւ․

Քաղաքիս առևտուրը, գոհութիւն Աստուծոյ առաջի աստիճանին հասնելու վրայ է․ քանզի սկսան վաճառականներ գալ դրսէն, նմանապէս Եւրոպայէն ալ ապրանք կուգայ․ Այս տարի բաւական անձրև գալուն պատճառաւ, կը յուսացուի թէ արմտեաց հունձերը առատ պիտի ըլլան։

Թէհրանէն փետրվարի 13ին կը գրեն մեզ․

"Պարսկաստանի տէրութիւնն օրըստօրէ կը յառաջանայ ամէն կերպ բարեկարգութեան մէջ․ Երեք շաբաթ կայ որ, քաղաքական լրագիր մը սկսաւ հրատարակուիլ մայրաքաղաքիս մէջ Պարսկերէն լեզուաւ․ Այս լրագրին անունը Թագվիմ վաքէիւլլի ֆէի Թէհրան է, այսինքն լրագիր Թէհրանի․ որ շաբաթը անգամ մը կը տպուի, և խմբագրիչը միստր Պէրճիս անուն անգլիացին է․

"Վեհափառ Շահին հրամանագրաւը վաճառափայլ Շէֆի խանը՝ Պարիզ դեսպան կարգեցաւ 'ի Լոնտոն․ նմանապէս Միրզա Հիւսէյին խանին նոյն պաշտօնը յանձնուեցաւ 'ի Պոմպա (Հնդկաստան)․ Այս երկու նորընտիր գործակալները մօտ օրերս ճանապարհ պիտի ելլեն․

"Նէվրուզի Պայրամէն մէկ ամիս ետև, վեհափառ Շահը իւր տէրութեան զանազան քաղաքաց այցելութիւն մը ընելու պիտի ելլէ, և նախ Սպահան պիտի երթայ կըսեն․ Այս ճանապարհորդութիւնը, որուն ուղեկից պիտի ըլլան բարեկամ տէրութեանց դեսպանները, անշուշտ վեց ամիսէն աւելի պիտի տևէ․

"Կառավարութիւնը հրաման ըրաւ որ Շիրազի, Պուշէհրի և ուրիշ քաղաքաց մէջ պահապան զօրաց համար զինուորանոց (գուլլուգ) շինուի․ Այս նոր կարգադրութիւնը ամենահարկաւոր էր․ քանզի շատ անգամ կը պատահի որ չարագործ մը մարդ կըսպաննէ, կամ կըկողոպտէ, կամ ուրիշ եղեռնագործութիւն մը կընէ․ և պահապան զօրք չըլլալով, որ անմիջապէս ձեռք ձգէ զանիկա, չարագործը ժամանակ կունենայ միշտ փախչելու և պահուըտելու․ Բարձրապատիւ մեծ Եպարքոս Միրզա Թագի խանին աչալուրջ և խոհեմ կառավարութիւնը կը յուսացուի թէ ուրիշ օգտակար տնօրէնութիւններ ևս պիտի ըլլան․

"Պարսից տէրութիւնը նոր հրաման մը հանեց, որով Հայոց ազգէն, Քաղդէացիներէն և Նեստորականներէն զինուոր պիտի առնուի, ընդամէնը 2000 հոգի․ որոց պիտի յանձնուի Շահին և մեծ Եպարքոսին պալատաց պահպանութիւնը․

"Միստր Լինճի անգլիացի զօրապետը, որ երկար ժամանակէ 'ի վեր Պարսից տէրութեան ծառայութեան մէջ կը գտնուէր, փետրվարի 7ին վախճանեցաւ․ և Շահին հրամանաւը փառաւոր յուղարկաւորութիւն մը ըլլալէն ետև՝ սուրբ Թադէոսի առաքելոյ անուամբ կառուցեալ Հայոց եկեղեցին թաղուեցաւ․ Պարսկաստանի մէջ քրիստոնեայի մը յուղարկաւորութեան համար երբէք այսպիսի փառաւոր հանդիսութիւն մը եղած չէր․

"Զէնկեան քաղաքին ապստամբները բոլորովին ջնջուեցան՝ կառավարութեան 'ի գործ դրած ազդու և սաստիկ միջոցներովը․ ուստի առայժմ այս ապստամբին յայտնի հետևողներ չմնաց ամենևին․ բայց քաղաքը ըստ մեծ մասին քանդուեցաւ․ Ի վերայ այսր ամենայնի շարունակ երթևեկութիւն ունեցող բանուկ քաղաք մը ըլլալով, կը յուսացուի թէ շուտով կը նորոգուի"։

Նախընթաց թերթոյիս խոստացանք՝ Մանիսայի Աղգասէր Ընկերութեան չորրորդ տարւոյն բաժանորդաց ցուցակը հրատարակել․ ուստի կըփութամք մեր խոստումը 'ի գործ դնել․

Պարոնայք,

Յովհաննէս Պուռնուսուզեան Գործակալ Ընկերութեան 'ի Մանիսա .	10
Եփրեմ Անտոնեան	4
Կարապետ Փիլիպպոսեան . . .	4
Միրիճան Միրիճանեան . . .	4
Յովհան Յովհաննէսեան . . .	4
Երեմիա Գէորգեան	4
Կիրակոս Զաքարեան	2
Յովհան Օղխասեան	2
Միքայէլ Եղիաեան	2
Գրիգոր Պաղտասարեան . . .	2
Գերձակ Ստեփան Խաչատրեան . .	2
Պայտար (Նալպանտ) Կարապետ Յակոբեան	2
Սարրիֆ Երեմիա Չիթաեննեան . .	2
Մահտեսի Վարդան Չաքըրեան . .	2
Միքայէլ Մաղաքեան	2
Մահտեսի Եղիա Եղիաեան Տիարպէքիրցի	2
Կարապետ մահտեսի Հայրապետեան .	2
Հայրապետ մահտեսի Յովհաննէսեան .	1
Մահտեսի Զաքէոս Տօնապետեան .	1
Գէորգ Երեմիաեան	1
Սարրիֆ Կարապետ Վարդանեան . .	1
Մահտեսի Թովմաս Կարողլանեան . .	1
Որդի նորին Կիպրիանոս . . .	1
Մահտեսի Յարութիւն Մ. Պօղոսեան .	1
Յակոբ տիրացու Մովսէսեան . .	1
Որդի նորին Աստուածատուր . .	1
Յակոբ Աբրահամեան . . .	1
Գաբրիէլ մահտեսի Եսայիլ Պետրոսեան .	1
Յովհաննէս Յակոբ Խանդէթեան . .	1
Յովհաննէս Պետրոս Պօլնեան . .	1
Մարտիրոս Խաչատուր Կապալեան . .	1
Գերձակ Յովակիմ Կարապետեան . .	1
Տիրացու Գաբրիէլ	1
Կարապետ մահտեսի Յովհան Կաճահանեան	1
Սարգիս Եղիա Կապասաեան . .	1
Գերձակ Եղիա Յովհաննէսեան . .	1
Մահտեսի Յովհաննէս Մ. Պօղոս Չաքըրեան	1
Մ. Յովհաննէս Ծատուր Մարսըվանլըեան	1
Եղբարք նորին Վարդուկ և Թովմաս .	2
Պրուսացի Յակոբ Ստեփանեան . .	1
Պաղտասար Սարգիս Մանկեան . .	1
Մկրտիչ Մակարիոսեան . . .	1
Եղբայր նորին Կարապետ . . .	1
Եզնա մահտեսի Յարութիւնեան . .	1
Գրիգոր Աբրահամ Խօլմէզեան . .	1
Գաբրիէլ Մըկըր Յակոբեան . .	1
Սարրիֆ Դանիէլ Սարգիսեան . .	1
Տիրացու Եսայիլ Պաղտասարեան . .	1
Յովակիմ Աւետիսեան . . .	1
բաժին	85

Մնացորդը հետևեալ թուով․

սուրբ կոյսն և կոչեցաւ մայր Տեառն, մեծ է և 'ի վեր քան զմարդկային միտս բանս այս․ մայր Տեառն և ծնող Արարչին․

Վասնորոյ ուսցուք և մեք 'ի սրբոյ կուսէն Մարիամայ զխոնարհութիւն, զայս խոնարհութիւն առեմ որով զԱստուածն 'ի բարձանց յերկնից 'ի յերկիր խոնարհեցոյց և բնակեցոյց յարգանդի իւրում զօրէն մանկան, եթէ և մեք հետևեսցուք շաւղաց նորին խոնարհութեան, որպէս և որդին Աստուծոյ գոչէ յունէն մեր․ ես յո՛ հայեցայց՝ եթէ ո՛չ 'ի հեզս և 'ի խոնարհս, և որք դողան 'ի բանից իմոց․ խոնարհեցարո՛ւք առաջի Տեառն, խրատէ Առաքեալն, և բարձրացուսցէ զձեզ․ որ խոնարհեցուցանէ զանձն՝ բարձրասցի, քարոզէ Փրկիչն մեր, վասնզի խոնարհութիւնն իբրև զանդուլ բարձրացուցանէ զմարդն յերկինս, որպէս բարձրացաւ սուրբ կոյսն Մարիամ 'ի կեանս, և յետ մահուան մարմին նորա վերափոխեցաւ․ յայնժամ բնակեցի և 'ի մեզ սուրբ Հոգին Աստուած, որպէս 'ի սուրբ առաքեալսն 'ի վերնատանն․ Եւ ընդ հակառակն՝ որ բարձրացուցանէ (զանձն) զանձն՝ խոնարհեսցի, որպէս Արուսեակն 'ի յերկնից յերկիր անկաւ հանդերձ դասուքն իւրովք․ և մեք կնքելով զբանս որ վասն խոնարհութեան Աստուածամօրն, խօսեսցուք զմշտնջենաւոր կուսութենէ նորին․

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Տարակուսական բանք են առ ամենայն ոք, եթէ զիա՞րդ կոյս ասիցի կին յետ ծննդեան որդւոյ․ յորժամ օրինօք բնութեան պահելով զկարգ աշխարհի, ծնանիցի զմարդ յաշխարհ․ ըստ աշխարհի Արարչին սահմանելոյ․ այսմ տարակուսութեան լուծումն հայեցեալ 'ի մարդկային ծնունդ չունի առաւել պէտս 'ի տկարամտութիւն արկանել զբարեպաշտ ունկնդիրս մեր 'ի գիտել, զի ո՛չ են և ո՛չ կոյս ասին կանայք յետ որդեծնութեանն, զի ծնեալն գոլով ծնունդ ախտից ընդ սկզբնական մեղօք նախահօրն մարդկութեանս, ոչ այնուհետև ևս կուսական արգանդ համարի կնոջն․

Այլ ճառս մեր դուզնաքեայ, ըստ բնաբանիս մտաց յԱստուածածինն վերագրեալ ունելով մեր 'ի միշտ կոյսն Մարիամ, չմնայ ինչ ըստ այսմ և անլուծանելի իմն տարակուսութիւն, զի աւանիկ հրեշտակն իսկ 'ի ծննդեան Աստուածորդւոյն Յիսուսի առ Աստուածածինն վկայեաց յառաջագոյն պարզաբանութիւն․ "զի ոչ տկարասցի, ասէ առ յԱստուծոյ ամենայն բան"․ ինքնին ևս կոյսն Մարիամ տարակուսութիւն մեծ յանձին ցուցանելով ընդ կուսականն որդեծնութիւն զհրեշտակ անդր աւետարանիչ զարմացմամբ եհարց՝ զիա՞րդ լինիցի ինձ այդ, քանզի զայր ոչ գիտեմ․ և մինչ լուաւ․ "Հոգին սուրբ եկեսցէ 'ի քեզ" փարատեաց իսկոյն զամենայն տարակուսութիւնս, զի աշակերտեալ էր բանին՝ առ յԱստուծոյ ամենայն ինչ զօրաւոր է․ ասուր ահա և զտարակուսութիւնս մեր փարատեալ գիտեմք զոր ամենայն կընութք բանից հրեշտակին որ յաւետարանի անդ․

Պարտ և արժան էր ապաքէն ըստ վեհմութենէ նիւթոց բանիս, ըստ կարգի իւրոյ և յաստուածաբանել բուռն հարկանել, զի երթալով երթայ ճառս մեր և յԱստուածաբանութի ամբաւնայ․ սակայն թողլով զայն Աստուածաբանից 'ի ճառել, զչափ անձին կալեալ դարձայց 'ի խորհրդաւոր նիւթ Աստուածամօրս կուսութեան․ զոր սուրբ գիրք հրաշացուցանեն բազմապատիկ օրինակօք․

Մշտնջենաւոր կուսութիւն Մարիամու խորհրդաւոր նկարագրեցաւ 'ի լերինն Սինայ, և զինչ երևեցաւ Մովսէսի հրեշտակ Տեառն բոցով հրոյ 'ի միջոյ մորենւոյն, և տեսանէր զմորենին վառեալ, և ոչ այրէր․ Զարմանք մեծ են և նորալուր բան, զի զնիւթ մարթ է բնութեան հրոյ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ · 12 Մարտի ·

Տէրութեան դրամասեղանը (պանգա) որ դրամափոխութեան գինը, կամ աւելի բացայայտ խօսելով՝ լիրա սթէրլինան 110 ղրուշի հաստատուն պահելու համար հաստատուած է, և որուն խիստ մեծ վնասը յայտնի է հասարակութեան՝ Ժուռնալի նախընթաց թերթէն, այս դրամասեղանը, կըսեմք, հարկ է արդեօք որ շարունակէ իւր գործառնութիւնները ։ Ահա այս երևելի խնդրոյն վրայօք վիճաբանութիւններ և քննութիւններ եղան անցեալ շաբթու զանազան ժողովքներու մէջ, որ գումարուեցան փոխերանոցը, և խնդիրը տարաբաղդաբար որոշուեցաւ. այսինքն թէ հարկ է որ դրամասեղանին գործողութիւնները շարունակուին ։ Յիշեալ ժողովոց մէջ, որ Ռիֆաթ փաշային նախագահութեամբ գումարուեցաւ, ներկայ էին արտաքին գործոց պաշտօնեայ Ալի փաշան, բարեպաշտական սաւչութեանց տեսուչ (վաքուֆ) Նաֆըզ փաշան, առևտրոյ պաշտօնեայ Խամըլ փաշան, Ֆուատ էֆէնտին, եկամտից պաշտօնեայ Հալէթ էֆէնտին, Մուսթահֆըզի տեսուչ Տիւզեան Միհրան Չէլէպին, և ուրիշներ ։ Ասոնցմէ 'ի զատ, առևտրոյ պաշտօնէին գրաւոր հրաւիրանօքը ներկայ գտնուեցան հետևեալ երևելի սեղանաւորները և վաճառականները ։ Պարոնայք Մկրտիչ ամիրա Ճէզայիրլեան, Ճանիկ ամիրա, Աբրահամ ամիրա Աղահվերտեան, Մաքսուտ ամիրա, Դընկրեան Յովհաննէս ամիրա, Գույումճեան Յովհաննէս աղա, Պէլտըօղլու, Համա, Պէօֆ, Պլիք, Հանսըն, Ալլաւանի, Բամանտօ, Տիւրան, Հիւպշինճէր, Լաֆոնթէն, Աքիլլցի, Զարիֆի և Չիչինիա ։

Այս խնդիրը՝, որ վաճառականութեան և Տաճկաստանի ուրիշ ամէն օգտիցը վրայ մեծ ազդեցութիւն ունի, արդէն որոշուեցաւ յաջողութեամբ. ուստի հասարակութիւնը կրնայ անհոգ ըլլալ ըստ այսմ մասին ։

Եմէնի համարակալ Միրրի փաշան՝ նոյն նահանգին ընդհանուր կուսակալ կարգեցաւ, և այս առթիւ վէզիրութեան աստիճան ստացաւ ։

— Գաղղիոյ դեսպան վսեմափայլ մոսիւ Օբլիքը՝ ամսոյս 7ին արտաքին գործոց պաշտօնեայ Ալի փաշային բնակարանը գնաց, և խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ այս երևելի անձին հետ ։

— Պելճիքայի դեսպան մոսիւ Պլոնտել վան Գէլէպրուք, որ վեց ամիս մը կայ Աթէնք և Եգիպտոս պտըտելու գնացած էր, ամսոյս 4ին վերադարձաւ 'ի մայրաքաղաքս ։

— Կառավարութեան գանձուն խնայողութիւն մը ընելու դիտաւորութեամբ, բարձրապատիւ մեծ Եպարքոս Ռէշիտ փաշան, արտաքին գործոց պաշտօնեան, պատերազմի պաշտօնեան և ուրիշ երևելի նախարարները իրենց օրական կերակրոյ թոշակէն (թայինէն) հրաժարեցան ։ Այս ազգասիրական ընթացքը անշուշտ գովութեան արժանի է. և երկբայութիւն չկայ թէ այս բարի օրինակին ուրիշ պաշտօնատարներն ալ պիտի հետևին ։

— Դրապիզոնէն կըգրեն թէ, անցեալ ամսոյ 25ին հրկիզութիւն մը պատահելով նոյն քաղաքին Աւստրիոյ հիւպատոսարանին մէջ, 3 ժամու մէջ բոլոր տունը հրոյ ճարակ եղաւ ։

— Լոնտոնի ընդհանուր արհեստից ցոյցը յուղարկուելու զանազան վաճառքները մեծ գործունէութեամբ կըպատրաստուին՝ վաճառականութեան և երկրագործութեան պաշտօնէին միջոցաւ ։ Շոգեշարժ օսմանեան ֆրէկաթ մը ձրիաբար պիտի տանի 'ի Լոնտոն յիշեալ վաճառքները, նը մանաւանդ անոնց տէրերը ։ Կառավարութիւնը մարդասիրական ոգիէ շարժեալ, կըխոստանայ նաև ձրիաբար ետ բերել տալ, եթէ յուղարկուած վաճառքները, արհեստից ցոյցը լմննալէն ետև, չվաճառուին Լոնտոնի մէջ ։

ԵԳԻՊՏՈՍ · Աղեքսանդրիա, 1–13 Մարտի ։ Բարձրապատիւ Աբպաս փաշան կըշարունակէ իւր հայրական խնամքը երկրագործաց դասուն վիճակը լաւացընելու համար. և այս օրերս արտաքին գործոց պաշտօնեայ վսեմափայլ Ստեփան պէյին միջոցաւ խմացուց ամէն հիւպատոսաց թէ նոր կարգադրութիւն մը հաստատուած է կալուածոց տէրանց և վարձքով կալուած բռնողաց համար՝ ինչ ազգէ կու գէ թող ըլլան ։ Այս կարգադրութեամբ արգելեալ է ծանր աշխատանաց տակ դնել, այսինքն ջրանցք փորելու, ծովու և գետոյ թումբ շինելու և ուրիշ վտանգաւոր գործոց աշխատցնել ծերունի անձինքը՝ որոց տարին եօթանասունէն աւելի է, և նոյնպէս տղայքը՝ որոնք ութը տարին չեն լմնցուցած, նմանապէս յղի կանայք և անոնք որ կաթնակեր երեխայք ունին ։ Կուսակալները և իրենց տեղակալները կըպարտաւորին ճշդիւ 'ի գործ դնել տալ այս նոր կարգադրութիւնը, և օրինազանցները խստութեամբ պիտի պատժուին ։ Կառավարութիւնը ուրիշ հրամանագիր մըն ալ հանեց. որով ֆէրտէ ըսուած անձնական տուրքը բոլորովին կըջնջէ Աղեքսանդրիոյ մէջ. ուր 'ի սկզբան չափաւորուած էր գլուխ քիչ մը ։ Այս հրամանագիրը եղած օրը մեծ ուրախութիւն և տօնախմբութիւն ըրին և գիշերը վառուոր ճրագավառութիւն եղաւ ։

Այլև կըհաստատեն թէ բարձրապատիւ փաշան որոշեր է երկաթուղի մը շինել տալ Աղեքսանդրիայէն մինչև 'ի Գահիրէ ։ Միստր Սթէֆընսոն երևելի անգղիացի ճարտարապետին ըրած յատակագրոյն և հաշուից համեմատ՝ մէկ միլիոն կամ մէկ միլիոն երկու հարիւր հազար լիրա սթէրլինա ծախք պիտի ելլայ ։

Ժուռնալի յունվարի 5 թերթին մէջ յիշատակեցինք թէ Ամերիկոյ միացեալ նահանգաց դեսպան որ 'ի Կոստանդնուպոլիս, միստր Մարշ Իզմիրէն անցնելով Եգիպտոս գնաց իւր ընտանեօքը ։ Յիշեալ վսեմափայլ դեսպանը բարձրապատիւ Աբպաս փաշային հետ տեսնուելէն ետև՝ որ շատ մեծարանօք և յարգութեամբ ընկալուեցաւ, շարունակեց իւր ճանապարհորդութիւնը Եգիպտոսի ներքին կողմը. և որուն ուղեկից եղաւ, փաշային հրամանաւը, Զմիւռնացի տէր Գասպարեան Սարգիս աղան ։ Գահիրէ վերադառնալուն նորէն ներկայացաւ բարձրապատիւ փաշային որ հաճեցաւ նոր պաշտօնիւ մը պատուել զյարգոյ Սարգիս աղան՝ վերակացու կարգելով զնա Եգիպտական շոգենաւուց, որ Աղեքսանդրիայէն մինչև 'ի Գահիրէ կանոնաւոր երթևեկութիւն կընեն ։ Այլև Նուպարեան աղա Սողոմոնին Սաղգոլ աղասը պաշտօնին պատուանշանը տրուեցաւ ։

ՊԵՐՈՒԹ, 6 Մարտի ։ Հանդարտութիւնը կըշարունակուի բոլոր Ասորւոց մէջ ։ Կրօնական ծանր դէպք մը պատահեցաւ սա օրերս. որուն պատճառաւ հռոմէադաւան ժողովրդոց մէջ մեծ խռովութիւն մը գրգռուեցաւ ։ Գերապայծառ Մաքսիմոս հռոմէական յոյն Պատրիարքին և Պէրութի՝ նմանապէս հռոմէական յոյն եպիսկոպոսին մէջ վէճ մը ծագելով այս վերջնոյն թեմական կառավարութեան սահմանին վրայօք, խնդիրը երկու հակառակորդ կողմէն Հռոմի Պապին գըրուեցաւ ։ Պապը իւր առաքելական փոխանորդին միջոցաւ որ յԱսորիս, վճռեց թէ եպիսկոպոսը իրաւունք ունի ։ Այս վճիռը իմացուելուն պէս՝ Պատրիարքին կուսակիցները սկսան աղերսագիր մը պատրաստել բազմաթիւ ստորագրութեամբ, որ Հռոմ պիտի յուղարկուի ։ Այս աղերսագրոյն ստորագրողները՝ թէպէտև Հռոմի Պապին համար ունեցած իրենց հնազանդութիւնը կըծանուցանեն, բայց միանգամայն յայտնապէս կըսեն թէ առաքելական փոխանորդին միջոցաւ իրենց եկած և գալու հրամանները չեն ուզեր ճանաչել ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳՂԻԱ · Լոնտոն, 7 Մարտի ըստ Նոր տումարի ։ Լորտ Ռասէլին և լորտ Բէլմըրսթընին գլխաւորութեամբ եղած դահլիճը (գապինէ) վերստին հաստատուելէն ետև՝ օրուան խնդրոց վրայօք քննութիւն և որոշում մը չեղաւ տակաւին ։ Բայց լորտ Ռասէլը արդէն խոստացած է ձեռքէն եկածին չափ չափաւորութիւններ ընել յիշեալ խնդրոց վրայօք. որպէսզի անոնց որոշումը ծանր դժուարութեանց պատճառ չըլլայ ։

Եկամտից պաշտօնեան մօտերս ազգային խորհրդարանին առջև դրաւ տէրութեան եկամտից և ծախուց վիճակը վասն տարւոյն որ կըվերջանայ ապրիլի 5ին ըստ նոր տումարի ։ Այս հաշուէն կըտեսնուի որ ծախքը ելլելէն ետև, 50 միլիոն ֆրանքի չափ դրամ կաւելնայ ։ Իսկ ապրիլի 5էն սկսելու նոր տարւոյն համար՝ եկամտից պաշտօնեայ սըր Չարլզ Վուտին ըրած հաշուից համեմատ՝ գրեթէ միևնոյն գումարը պիտի աւելնայ ։

չարել. մարմնոյն վասիլ և ոչ յաճիւն դառնալ ։ Այլ Աստուած եցոյց զայս խորհրդաւոր զի սուրբ կոյսն Մարիամ նկարագրեալ 'ի մարմնի, վառեցաւ արդարև հրով Աստուածութեանն և ծնաւ զԱստուած, այլ ոչ այրեցաւ կուսութիւն նորա ։

— Կուսութիւն Տիրամօր երկրորդաբար նկարագրեցաւ 'ի գեղմն Գեդէոնի, զի 'ի պարզութեան գիշերոյ 'ի վերայ գեղման Գեդէոնի միայն անձրևեալ. յառաջագոյն զօրինակ բերէր զանխախտելի կուսութիւնն. և յերկրորդումն անդրադարձ նմին աշխարհ ամենայն էարբ զցօղ անձրևոց. և գեղմն միայն գտաւ անապական յանձրևէ. այսպէս և մօրն ամենօրհնեալ յետ կուսական որդւոյ ծննդեան, անապական և անարատ պահեցաւ կուսութիւն յամենայն՝ արտաքոյ բնութեան որդեծնութեան, զի արտաքոյ բնութեան և 'ի վեր քան զբնութիւն եղև ծնունդ Քրիստոսի Տեառն մերոյ յԱստուածամօրէն Մարիամայ ։ Երրորդաբար, եսես Եզեկիէլ 'ի տեսլեան զփակեալ դուռն տաճարին որ հայէր ընդ արևելս, և Հոգւովսրբով ասաց Այդ դուռն փակեալ կայցէ և մի բացցի և մի ոք անցցէ ընդ դա, զի Տէր Աստուած Իսրայէլի մտցէ ընդ դա, և եղիցի փակեալ. և ո՞ր վասն էր տեսիլս այս, եթէ վասն կուսին Մարիամու ընդ որ եմուտ Աստուածն Իսրայէլի, և ծնեալ 'ի նմանէ, մնաց փակեալ կուսական արգանդ Տիրամօրն ։

Իսկ յայտնագիր խորհրդաւոր օրինակաց մշտնջենաւոր կուսութեան Աստուածամօրն, Հոգին սուրբ յայտնապէս նախադուշակեաց 'ի ձեռն մարգարէից, յասելն բերանով Դաւթի՝ Յարեգակն եդ զխորան իւր. և ինքն որպէս փեսայ զի ելանէ յառագաստէ իւրմէ, և ցնծայ նա որպէս հսկայ յընթանալ զճանապարհս իւր ։ Իսկ 'ի ձեռն որդւոյ Նորա Սողոմոնի, զոր ընթեռնու եկեղեցին մեր յաւուրս տօնախմբութեանց սրբոյ կուսին յերգս երգոց. ասէ Հոգին սուրբ. Ամենևին գեղեցիկ ես մերձաւոր իմ, և արատ ինչ ոչ գոյ 'ի քեզ ։ Եւ ո՞ր է աւելի գեղեցկութիւնն. և ո՞ր գերազանց անարատութիւն, եթէ ոչ անապական մնալն յետ ծնանելոյն զԱստուածամարդն Յիսուս. յարէ և զկնի. Ո՞վ է սա որ երևեալ է իբրև առաւօտ. գեղեցիկ որպէս լուսին. և ընտիր իբրև զարեգակն, որպէս զհիացումն կարգեալ ։ Լուսաւոր զայտնի խօսս կայծակնամաքուր մարգարէին Եսայեայ՝ որով հաստատէ զկուսութիւն Աստուածամօրն յասելն. Ահա կոյս յղասցի և ծնցի զորդի և կոչեսցեն զանուն նորա Էմմանուէլ. Յոլովեն բանք և օրինակք 'ի սուրբ գիրս վասն կուսութեան Մարիամու. զոր օրինակ վէմն առանց ձեռին հատեալ. սափորն ոսկեայ լի մանանայիւ. գաւազանն ծաղկեալ. զորս եթէ մի առ մի յառաջ բերից և մեկնեցից ըստ ճշգրիտ մտացն, բազմաց աւուրց պէտք են խօսելոյ. այլ այսքանեօք բաւականացեալ, բանք իմ ուշաւի զօրեցին կնքեմ զխօսս, 'ի փառս և 'ի պատիւ ամենօրհնեալ սրբոյ կուսին Մարիամու և Աստուածորդւոյ նորա և մերոյ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի. խնդրելով յայսմ հրաշափառ հանդիսի իմման իւրոյ յընդունելութիւն հոգւոյ սրբասնեալ մօր իւրոյ, զի զՄայր Աթոռն մեր սուրբ Էջմիածին անվրդով և անարատ 'ի հաւատս պահեսցէ, զերջանիկ Հայրապետն մեր զգազմեալն 'ի կեդրոնի սրբոյ Տաճարիս հաստատուն և առողջ կենօք պահեսցէ 'ի շինութիւն սրբոյ տանս և 'ի մխիթարութիւն ազգիս Հայոց, և զժողովս սրբակրօն ուխտս սրբոյ եկեղեցւոյ 'ի սէր, 'ի միաբանութիւն և 'ի սուրբ կեանս յաջողեսցէ, և զմեզ զամենեսեան զհոգևորականս և զաշխարհականս փրկեսցէ յամենայն փորձութենէ յերևելի և յաներևոյթ թշնամեաց ։

քանզի ըլլալու եկամուտը 52.140.000 լիտա սթեռլինա հաշուած է, և ըլլալու ծախքը 50.247.171 լիտա. ըսել է որ 1.892.829 լիտա սթերլինա աւելի աւելնայ. ուստի 1850 և 1851 ամաց համար հարիւր միլիոնի չափ ֆրանք աւելնալու է։ Այս յաջող վիճակին պատճառաւ կառավարութիւնը կը խորհի քանի մը հարկեր ջնջել։ Անգղիան 1815 էն սկսեալ ամէն տարի ժողովրդեան վրայ եղած հարկը բիչ բիչ պակսեցնելու վրայ է. և մինչև ցայսօր հազար միլիոն ֆրանքի չափ պակսեցուց։ Հանգուցեալ սըր Ռոպերթ Բիլը իր կառավարութեան ժամանակը 200 միլիոն ֆրանքի չափ նուազեցուց՝ սննդական վերաբերեալ բաներու վրայ եղած հարկերէն։

ԼՈՆՏՈՆ, 12 Մարտի ըստ Նոր տումարի։ Նշանաւոր լուր մը չկայ։ Երեսփոխանաց խորհրդարանին մօտաւոր լուծման վրայօք խօսք կըլլայ. ըստորում քանի մը խնդրոց մէջ մեծ ընդդիմութիւն ցուցուց պաշտօնէից ժողովոյն։ Պապական խնդիրը տակաւին անորոշ կը մնայ։

ԳԱՂՂԻԱ. Փարիզ, 1–13 Մարտի։ Ազգային երեսփոխաններէն պարոն Գրէդօնը առաջարկութիւն մը ըրած էր խորհրդարանին, որ Գաղղիոյ երկրէն աքսորեալ Պուրպոնի և Օրլէանի թագաւորական գերդաստանաց թոյլտուութի ըլլայ իրենց հայրենիքը վերադառնալու։ Այս առաջարկութիւնը՝ խորհրդարանին մեծագոյն մասին հաճութեամբը վեց ամիսէն ետքը քննուելու որոշուեցաւ, որ գրեթէ մերժուեցաւ ըսել է։ Ուրիշ զանազան պատգամաւորներ ալ առաջարկեցին որպէսզի ընդհանուր թողութիւն ըլլայ քաղաքական յանցաւորաց։ Այս առաջարկութեան վրայօք երկար քննութիւններ և վիճաբանութիւններ եղան։ Կառավարութիւնը յառաջ բերաւ թէ Գաղղիոյ վիճակը տակաւին կատարեալ հանգստութեան մէջ չէ, այլ ընդհակառակն ծածուկ չարամիտ դաշնակցութիւններ և գրգռութիւններ անպակաս են. վասնորոյ այսպիսի ընդհանուր անխնայարութիւն մը խիստ վտանգաւոր հետեւութիւններ կրնայ ունենալ հայրենեաց բարօրութեանը և հանգստութեանը համար։

Հռոմի մէջ գտնուած Գաղղիական զօրաց՝ 1850 ամին և 1851 ամին առաջի վեց ամսոց արտաքոյ կարգի ծախուցը համար՝ կառավարութիւնը 3 միլիոն 218.501 ֆրանք կը խնդրէ ազգային երեսփոխանաց ժողովէն։ Այս խնդրոյն վրայօք երկար վիճաբանութիւններ ըլլալէն ետև, որոշուեցաւ որ նոյն գումարը տրուի կառավարութեանը։ Հակառակորդ կողմը հարցուց կառավարութեանը թէ մինչև երբ գաղղիական զօրքը Հռոմ պիտի մնան։ Այս հարցման պատասխան տրուեցաւ թէ գրգռութիւնը տակաւին կը շարունակուի Իտալիայի մէջ. և այս պատճառաւ անհնար է այժմէն նշանակել՝ յիշեալ զօրաց ետ դառնալուն ժամանակը։

ՍԱՐՏԵՆԻԱ. Արդարութեան պաշտօնէայ մօսիւ Սիգարտին հրաժարման վրայօք հետևեալ յօդուածը կը կարդամք Կուրիէ Տիւ Բիէմօնդ լրագրին մէջ։ "Իտալական լրագիրները զանազան կերպիւ մեկնեցին մեծապատիւ մօսիւ Սիգարտին իր պաշտօնէն հրաժարուիլը։ Այս դէպքին համար ենթադրութիւնները կը շարունակուին միշտ. վասն որոյ արժան կը համարիմք ծանուցանել և կրկնել թէ, մօսիւ Սիգարտի կողմին հրաժարման մի միայն պատճառը իր առողջութեան վիճակն էր. զոր քաղաքական ծանր զբաղմունքները տկարացուցին, և օրըստօրէ պէտք երթալով՝ պարտաւորեցաւ իր պաշտօնակիցներէն զատուիլ, Ասկէց 'ի զատ ուրիշ ամէն ենթադրութիւնները բոլորովին անհիմն են"։

ԱՒՍՏՐԻԱ. Վիէննա, 5–17 Մարտի։ Վեհափառ Կայսրը ցանկալով իր գոհունակութեան զգացմունքը յայտնել Հալէպի Աւստրիոյ հիւպատոս Էլիա տի Պիչինօ ասպետին, որ երկար ժամանակէ 'ի վեր հաւատարիմ ծառայութիւն կընէ տէրութեանը առանց վարձք մը ընդունելու, հաճեցաւ Ֆրանչեսկոս Յովսեփի կարգին պատուոյ նշանը յուղարկել անոր, քթախոտի ադամանդեայ տուփ մը, որուն վրայ Կայսեր անունը գրուած է։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զմիւռնիա, 16 Մարտի.

Անցեալները Քրքաղաճի Յունաց եկեղեցին գողեր մտնելով՝ 30–40 հազար ղրշի արծաթեղէն անօթներ և ուրիշ բաներ վերցուցած էին։ Այս չարագործ անձինքը մօտերս ձեռք անցան Աշրէֆտի ծովեզերքը, երբոր իրենց գողցած բաներովը նաւակը մտնել կուզէին։

—Ասաոլուի ճանապարհները ամենևին ապահով չեն. և անպակաս մարդասպանութիւններ և գողութիւններ կը պատահին։ Անցեալ շաբթու Քրքաղաճէն Հայ երիտասարդ մը Իզմիր գալու համար մինակ ճանապարհ կելլէ։ Այս դժբաղդ անձը Մանիսայէն հինգ ժամ հեռու՝ սպանուած գտնուեցաւ. և մինչև ցայսօր չիմացուեցաւ մարդասպանին ով ըլլալը։

—Մօտերս Մէնէմէնի կողմը ագարակի մը մէջ 12 հոգիէ բաղկացեալ աւազակաց գունդ մը կը մտնէ. և այնտեղ գտնուած խեղճ երկրագործները սաստիկ կը չարչարեն և քանի մը հոգի կը մեռցունեն որպէսզի դրամնին ուր պահած են նէ իմացընեն։ Այս գազանաբարոյ անձինքը յիշեալ երկրագործաց՝ ոմանց ոտքերը փորեր են, ոմանց կուրծքին վրայ եռացեալ ձէթ թափեր են դանակով մարթը ճղքելէն ետև. մէկ քանիին ականջները կտրեր են եւայլն։ Յիշեալ չարագործներէն հինգ հոգի կառավարութեան ձեռքը անցան և քաղաքիս բանտը դրուեցան։ Ասոնցմէ երկուքը Յոնիացի են. մէկը Ալպանացի և միւս երկուքը Յոյն են, հպատակ Բարձրագոյն Դրան։

—Իզէթ Մէհէմմէտ փաշան, որուն յանձնուած է կուսակալութեան պաշտօն մը յԱֆրիկէ, ամսոյս 9ին անգղիական շոգենաւով հասաւ 'ի Կոստանդնուպօլսոյ, և երեքշաբթի օրը Լըվէնթ անուն ուրիշ անգղիական շոգենաւով ճանապարհ ելաւ Պէրութ երթալու։

—Կայսերական գործակալ Ալի Նէհատ էֆէնտին ամսոյս 4ին փառաւոր հացկերոյթ մը բրաւ Նահանգիս կուսակալ բարձրապատիւ Հալիլ փաշային, և անցեալ շաբթու Պուրկազօվայի գնաց մօսիւ տը Լամարթինին տրուած երկրին սահմանները նշանակելու համար։

—Վիէննայի նախորդ օսմանեան դեսպան պարոն Կոստանդինօ Մուզուրիս ամսոյս 8ին Գաղղիական շոգենաւով հասաւ Իզմիր, և նոյն օրը իրիկուան դէմ շարունակեց իր ճանապարհորդութիւնը Կոստանդնուպօլիս երթալու։ Աւստրիոյ թագաւորանիստ քաղաքէն մեկնելով, պարոն Մուզուրիս Դուրինէն անցաւ, և Բիէմոնդէի թագաւորին գահակալութեանը խնդակից եղաւ օգոստափառ Սուլթանին կողմանէ։ Բիէմոնդէի թագաւորը մեծ յարգութեամբ ընկալաւ Բարձրագոյն Դրան փոխանորդը և սուրբ Մաւրիտիոսի և Ղազարու կարգին մեծ խաչը շնորհեց անոր։ Այլև պարոն Բաւլօ Մուզուրիս, որ յիշեալ դեսպանին եղբայրը և խորհրդոյ քարտուղարն է, նոյն կարգին ասպետութեան խաչը ընկալաւ։

—Երուսաղէմէն ընդունած մեր վերջի լուրերը կը ծանուցանեն թէ, պայծառափայլ Լազարեանց իշխանազուն Տէարքը՝ իրենց ազգասիրական բազմաթիւ բարերարութեանց վրայ նոր բարերարութիւն մը յաւելցընելով, կարգադրեր են՝ իրենց ծախուքը 12 տղայոց համար պզտիկ վարժարան մը բանալ Մոսկուայի Լազարեանց Ճեմարանին քով, որպէսզի այնտեղ նորավարժ տղայքը սկզբնական գիտելիքը սորվելէն ետև, յիշեալ մեծահամբաւ Ճեմարանը մտնեն։ Այս օրինակ նոր երախտեաց համար՝ Հայոց ընդհանուր ազգը ուրիշ կերպիւ չկրնար անշուշտ իր մտերիմ երախտագիտութիւնը յայտնել պայծառափայլ տանն Լազարեանց, բայց միայն անոր ամէն կերպ երջանկութեանը և բարօրութեը համար ջերմեռանդ բարեմաղթութիւններ ընելով միշտ առ Աստուած։

—Անցեալ շաբթու Կալկաթայի Ազգասէրին 63 և 65երորդ թերթերը ընկալաք. բայց 62և 64երորդ թերթերը տակաւին ձեռքերնիս չհասան։ Իսկ Սինկափուրի [illegible] յունվարի 15ին և փետրվարի 1ին թիւերը ընկալաք. որոց մէջ նշանակութեան արժանի դէպք մը չկայ։ Տաճկաստանի աֆիոնին գինը 350 թալէր է եղեր։

—Միստր Ռիչար Հօյ երևելի մեքենագործը մօտ օրերս հոյակապ շոգեշարժ մամուլ մը շիներ է Սըն ըսուած օրագրին տէրանցը համար, որ Ամերիկայի Նոր Եորք քաղաքը կը հրատարակուի։ Այս նորահնար մամուլով, որ ութ գլան ունի, մէկ ժամու մէջ քսան հազար օրինակ կը տպուի նոյն օրագրէն։ Յիշեալ մամուլը ամէն ծախքով 20.000 թալէր արժեր է այսինքն 500.000 ղրշ։

—Կոստանդնուպօլսէն կը գրեն.

"Ամսոյս 10ին շաբաթ օրը վեհափառ Սուլթանը՝ ընկերութեամբ իր երևելի նախարարաց առևտրոյ պաշտօնարանը գնաց. ուր հաճեցաւ աչքէ անցնելու զանազան վաճառքները, որ Լոնտոն, ընդհանուր արհեստից ցոյցը պիտի յուղարկուին այս օրերս։

"Վսեմափայլ Քամիլ փաշային հրաւէրանօքը՝ բարեկամ տէրութեանց դեսպաններն ալ ամսոյս 11ին առևտրոյ պաշտօնարանը գացին յիշեալ վաճառքները տեսնելու։

"Վսեմափայլ Էմին էֆէնտին, որ քանի մը շաբաթէ 'ի վեր Կոստանդնուպօլիս կը գտնուի Պէրութէն գալով, պատիւ ունեցաւ օգոստափառ Կայսեր ներկայանալու այս օրերս, որ խիստ մարդասիրութեամբ ընկալաւ զնա"։

—Նախընթաց թերթիս երրորդ երեսը առաջին էջին մէջ Կոստանդնուպօլսոյ դրամատանին հաշուին տակ, փոխանակ ըսելու՝ քանի մը չճշդեալ փոխանակագրութեանց ծախքը, սխալմամբ չճշդեալ փոխանակագրութեանց՝ գրուած է։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զմիւռնիա, 16 Մարտի.

Նշանաւոր փոփոխութիւն մը չունիմք ծանուցանելու քաղաքիս առևտրոյն վրայօք. Փալամուտին գները միևնոյն են. Չէհրին 14½–15 ղրշ. կը ծախուի օխան ըստ տեսակին. բայց այս գինը ըստ երևմանց պիտի իջնայ։ [illegible] գինը՝ 31–31¼ է քիլէն՝ նաւուն մէջ աւանդելու պայմանաւ։ Աֆիոնին վերջի գինը՝ 90 ղրշ է չէքին, և առայժմ հազիւ թէ 300 կողով ապրանք կը գտնուի քաղաքիս մէջ։ Ձէթը 222–228 ղրշ. կը ծախուի կէնդինարը։ Տօրոնը միևնոյն հանդարտ վիճակին մէջ կը գտնուի, և գրեթէ 4000 հակ անվաճառ ապրանք կայ քաղաքիս մէջ։ Այս շաբթու 3000 տոպրակի չափ՝ ծովու ջրէն փճացեալ խահվէ տեսակը ծախուեցաւ 450էն մինչև 525 ղրշ. 100 օխան. Բայց աղէկ խահվէին գինը՝ 680–700 ղրշ է։ Անգղիոյ շաքարը 190 ղրշ. կը ծախուի կէնդինարը. Հօլանտայինը՝ 180 ղրշ. Ռոմին կալոնը 7¾–8 ղուռուշ է։

Ընթացք փոխանակութեան.

Լոնտոն	112–113¾	հինգնոցէ
Մարսիլիա	181–181½	
Թրիեստ	343–344	

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

Թօփխանէի ըսուած թաղը, պետական զինուորաց բնակարանին դիմացը (Գուլլուք) եղած հրապարակին մօտ՝ նորաշէն տուն մը կը ծախուի. Այս տունը մեծ (պէր-գափ) է և ընդարձակ երեք սենեակ ունի, այլև խոհարան (ալէքէ) մը լաւ ըլլալու տեղ, պարտիզան ջրհոր մը և պզտիկ պարտէզ մը ունի։ Տանը երեսին լայնութիւնը 9½ կանգուն է և երկայնութիւնը 20 կանգուն։ Յիշեալ տունը ծախու առնել ուզողը պէտք է որ իր տիրոջը հետ խօսակցի որ Ասադօֆ Սուվանճը օղլու կըսուի, և Գաղղիոյ հիւպատոսարանին դիմացը լաքորաղամաւին խանութը կը գտնուի։ Այս տունը միայն 28½ ոսկիով կը վճարէ տարին գետնի վարձուց համար։

Հրատարակիչ և տէր լրագրոյս.
Ղուկաս Գ. Պալթազարեան։

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱԼՈՒՍՈՅ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ